

1925 - 2015

χρόνια

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ ΜΑΣ

Μηνιαία ηλεκτρονική έκδοση του Πανελληνίου Σωματείου Θεάτρου Σκιών
Περίοδος Γ' Τεύχος 93 Σεπτέμβριος 2015

«ΣΠΑΘΑΡΕΙΑ» 2015

Στον αύλειο χώρο του Σπαθάρειου Μουσείου
(Βορείου Ηπείρου 27 & Μεσογείων)

ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ

Τετάρτη 2/9

Ώρα 19:30

ΕΝΑΡΞΗ ΦΕΣΤΙΒΑΛ
ΧΑΙΡΕΤΙΣΜΟΣ ΔΗΜΑΡΧΟΥ κ. ΓΙΩΡΓΟΥ ΠΑΤΟΥΛΗ

Ώρα 19:45

Παράσταση θεάτρου σκιών από τον Χρήστο Στανίση με τίτλο:
« Το μαγεμένο πουλί »
Οι μουσικές και τα τραγούδια της παράστασης είναι του
Καλλιτεχνικού Συλλόγου Δημοτικής Μουσικής «Δόμνα Σαμίου».

Πέμπτη 3/9

Ώρα 19:45

Παράσταση θεάτρου σκιών από τον Τάσο Δουρμούσογλου με τίτλο:
« Το ναυάγιο του Καραγκιόζη »

Παρασκευή 4/9

Ώρα 19:45

Παράσταση θεάτρου σκιών από τον Κωνσταντίνο Ντούμπα με τίτλο:
«Το όνειρο του Καραγκιόζη »

Σάββατο 5/9

Ώρα 19:45

- Παράσταση θεάτρου σκιών από το Νίκο Μαρμπούτη με τίτλο:
«Η θεία του Καρόλου»

Ώρα 20:30

- Παράσταση θεάτρου σκιών από τον Μιχάλη Ταυλάτο με τίτλο:
«Ο ιπτάμενος γορίλλας»

Κυριακή 6/9

Ώρα 19:45

Παράσταση θεάτρου σκιών από τον Γιάννη Νταγιάκο με τίτλο:
«Για να δούμε τι θα δούμε»

ΕΚΔΟΤΗΣ: Πάνος Β. Καπετανίδης Τηλέφωνο: 210 46 16 664

Ο Πρόεδρος του Σωματείου έστειλε στις 23 Ιούλη, στα μέλη-επαγγελματίες καραγκιοζοπαίχτες, την παρακάτω ενημερωτική επιστολή, σχετική με την διαμόρφωση του ΦΠΑ, σύμφωνα με το 3ο Μνημόνιο, που υπέγραψε η Ελληνική Κυβέρνηση:

ΠΡΟΣ: τα μέλη του Σωματείου που είναι επαγγελματίες καραγκιοζοπαίχτες

ΘΕΜΑ: Νέοι συντελεστές Φ.Π.Α παροχής υπηρεσιών- Οι αλλαγές.

Ενημέρωση από το λογιστικό γραφείο του Σωματείου

Επιμέλεια:

Επιστημονική ομάδα TAXHEAVEN

Αγαπητοί συνάδελφοι, σας ενημερώνω για τις αλλαγές στον τομέα Φ.Π.Α., που μας αφορούν:

α) Τα εισιτήρια θεατρικών παραστάσεων:

Από το 6,5% στο 6% [ισχύς από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ήτοι από 16/7/2015 (ν. 4334/2015)].

β) Η παροχή Υπηρεσιών:

Από το 13% στο 23% [ισχύς από την ημερομηνία δημοσίευσης του νόμου στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως, ήτοι από 16/7/2015 (ν. 4334/2015)].

Οι υπηρεσίες, που παρέχονται από συγγραφείς, συνθέτες, καλλιτέχνες και ερμηνευτές έργων τέχνης, καθώς και τα δικαιώματα αυτών, εφόσον δεν απαλλάσσονται με το άρθρο 22 του νόμου 2859/2000 (ΦΠΑ).

Παραεμπιπτόντως, τα εισιτήρια για κινηματογράφους (ταινίες), συναυλίες, αθλητικές εκδηλώσεις, τσίρκο, πανηγύρια, λούνα-παρκ, ζωολογικούς κήπους, εκθέσεις και παρόμοιες πολιτιστικές εκδηλώσεις. Ο Πρόεδρος, Πάνος Καπετανίδης

Κατάρρευση του πολιτισμού μέσα σε δύο μήνες (σ.σ.: Θα καταρρεύσει κι άλλο, λόγω εκλογών)

Ανυπολόγιστες οι επιπτώσεις στον πολιτισμό από την οικονομική κατάρρευση της χώρας.

Η Λυρική πήρε τους δρόμους και τραγουδάει σε πλατείες και πάρκα. Αφού οι Έλληνες δεν έχουν άρτον, ας έχουν, τουλάχιστον, θέαμα. Η Κρατική Ορχήστρα, επίσης! Στην Επίδαυρο, το εισιτήριο κατέβηκε στα οκτώ ευρώ και ο αναπληρωτής υπουργός Πολιτισμού άρχισε να δίνει αβέρτα τα δωρεάν, για το Ηρώδειο. Τι καλά! Αυτό θα μπορούσε να λέγεται σοσιαλισμός. Στον υπαρκτό κόσμο όμως, το ελληνικό καλοκαίρι του 2015 θα μείνει ως μαύρη περίοδος και για τον πολιτισμό. Ακυρώσεις εκδηλώσεων, τόσο στο κρατικό Φεστιβάλ Αθηνών, όσο και σε όλες τις άλλες διοργανώσεις, ανά την επικράτεια, είτε των δήμων είτε ιδιωτών παραγωγών, που είδαν τον προγραμματισμό τους να ισοπεδώνεται κάτω από τον οδοστρωτήρα του δημοψηφίσματος και των capital controls. Ραγδαία η πτώση και στην κίνηση του βιβλίου. Κατακόρυφη η μείωση των εισιτηρίων στον κινηματογράφο. Από την άλλη και με την τουριστική περίοδο σε εξέλιξη, κλειστά μουσεία και αρχαιολογικοί χώροι καταγράφονται σε όλη τη χώρα, λόγω έλλειψης φυλάκων, ενώ πολλά αρχαιολογικά έργα σταμάτησαν, εξαιτίας της καθυστέρησης απόδοσης των εγκεκριμένων χρημάτων του ΕΣΠΑ.

Σε λιγότερο από δύο μήνες, η εξαιρετικά ευαίσθητη, ούτως ή άλλως, κατάσταση του πολιτισμού στην Ελλάδα, λόγω των προηγούμενων μνημονιακών χρόνων, έχει καταρρεύσει. Το ύψος των απωλειών ακόμη δεν αναφέρεται,

αφού θα πρέπει πρώτα να κλείσει η περίοδος, όμως τα γεγονότα μιλούν από μόνα τους:

Στις 600.000 ευρώ περίπου, ανέρχονται οι απώλειες της Εθνικής Λυρικής Σκηνής από την ακύρωση των παραστάσεων της «Κάρμεν» στο Ηρώδειο τον Ιούλιο, στο πλαίσιο του Φεστιβάλ Αθηνών. Απόφαση, στην οποία κατέληξαν οι υπεύθυνοι, αφού η ανακοίνωση του δημοψηφίσματος ανέκοψε την εξαιρετική, ως εκείνη τη στιγμή, προπώληση των εισιτηρίων. Αλλά και η Κρατική Ορχήστρα Αθηνών ακύρωσε μία συναυλία της στο Ηρώδειο (Στέφανος Τσιαλή και Αλέν Λεφέβρ), ενώ μία από τις δύο παραστάσεις της, με τις όπερες δωματίου του Γ. Κουρουπού «Πυλάδη» και «Ιοκάστη», ματαίωσε και η Καμεράτα-Ορχήστρα των Φίλων της Μουσικής. Στην Επίδαυρο, ακυρώθηκαν όλες οι προγραμματισμένες παραστάσεις του έργου «Νεφέλες» του Αριστοφάνη, σε σκηνοθεσία Πέτρου Φιλιππίδη. Και το Εθνικό Θέατρο ματαίωσε την περιοδεία των «Τρωάδων», στη Βόρεια Ελλάδα.

Συνολικά, περί τις δέκα είναι οι εκδηλώσεις του Φεστιβάλ Αθηνών, που ακυρώθηκαν (μεταξύ αυτών η συναυλία της Ορχήστρας των Νέων της Μεσογείου στο Μέγαρο Μουσικής, οι συναυλίες του Jesus Christ Superstar στο Ηρώδειο, του Γιάννη Σπανού, του Kyklos Ensemble, του Κορνήλιου Σελαμσή, του Λευτέρη Βενιάδη). Με προϋπολογισμό μειωμένο κατά πολύ τα τελευταία χρόνια (μόλις 2 εκατ. ευρώ από τα 7 εκατ., πριν από δέκα χρόνια), το Φεστιβάλ εμφανίστηκε, φέτος, περισσότερο αδύναμο από ποτέ, εξαιτίας της αναγκαστικής επιστροφής στην εγχώρια παραγωγή, που του αποστέρησε τα τελευταία ψήγματα, της όποιας διεθνούς ακτινοβολίας τού είχαν απομείνει.

Σοβαρές εξάλλου ήταν οι συνέπειες των capital controls και για την Θεσσαλονίκη, όπου το Κρατικό Θέατρο Βορείου Ελλάδος προχώρησε στην ακύρωση των παραστάσεων της «Ιφιγένειας στη χώρα των Ταύρων», σε Φιλίππους και Δίον, ενώ μεγάλο αριθμό ματαιώσεων ανακοίνωσαν και οι Γιορτές Ανοιχτού Θεάτρου.

Στο μεταξύ, η πολιτιστική κληρονομιά, που αποτελεί τη ναυαρχίδα του πολιτισμού στη χώρα (φέρει, άλλωστε, μεγάλα έσοδα), βουλιάζει αυτό το καλοκαίρι και όχι μόνο στα νερά του Αιγαίου, με τον περισσότερο τουρισμό, αλλά από άκρη σε άκρη της χώρας. Για τα κλειστά μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους των Κυκλάδων, (όπως στην Νάξο, την Αμοργό, την Άνδρο, την Κίμωλο, την Κέα), τις περιορισμένες ημέρες και ώρες λειτουργίας άλλων (σε κάποιες περιπτώσεις απαιτείται προσυνεννόηση, για μία επίσκεψη), ακόμη και άλλα λειτουργικά προβλήματα, (όπως, π.χ., να υπάρχει χαρτί υγείας στις τουαλέτες!) ευθύνεται η οικονομική δυσπραγία, στην οποία ήρθε να προστεθεί

η κατάρρευση της χώρας. Πολύ απλά, χωρίς φύλακες, μουσεία και αρχαιολογικοί χώροι δεν ανοίγουν και η καθυστέρηση της έγκρισης των κονδυλίων από το Υπουργείο Οικονομικών, για την προκήρυξη πρόσληψης εποχικών υπαλλήλων (32 μέσω ΑΣΕΠ και 120 μέσω ΟΑΕΔ) είχε τα ανωτέρω θλιβερά αποτελέσματα.

Ο κ. Ξυδάκης, ωστόσο, είχε προεξοφλήσει την... άριστη λειτουργία του συστήματος, διαβεβαιώνοντας, από την αρχή της σεζόν, ότι τουλάχιστον οι μεγάλοι αρχαιολογικοί χώροι και τα μουσεία θα είναι ανοικτά, όλο το καλοκαίρι, με διευρυμένο ωράριο. Κάτι, που φυσικά δεν επετεύχθη, αφού σε αρκετά από αυτά παρουσιάστηκαν προβλήματα εφαρμογής του μέτρου. Αποτυχία για τον αν. υπουργό υπήρξε και η προαναγγελθείσα χρήση ηλεκτρονικού εισιτηρίου, αρχικώς για την Ακρόπολη και έξι ακόμη αρχαιολογικούς χώρους της Αθήνας (Θέατρο Διονύσου, Αρχαία Αγορά, Βιβλιοθήκη Αδριανού, Ρωμαϊκή Αγορά, Κεραμεικό, Ολυμπείο). Εντός του Ιουνίου, θα άρχιζε η λειτουργία του συστήματος, σύμφωνα, πάντα, με τις ανακοινώσεις του υπουργείου, όμως ο διαγωνισμός για την προμήθεια του απαραίτητου εξοπλισμού, αφενός καθυστέρησε και αφετέρου, όταν τελικώς διεξήχθη, κηρύχθηκε άγονος. Νέες πληροφορίες τον θέλουν να επαναλαμβάνεται τον Σεπτέμβριο και με αυτόν το ρυθμό βαίνοντας, μπορεί, πράγματι, του χρόνου ή του παραχρόνου, το ηλεκτρονικό εισιτήριο να ισχύσει. Ποιος ξέρει;

Εκείνο, που χρειάστηκε να μάθουν, ωστόσο, οι επισκέπτες μουσείων και αρχαιολογικών χώρων, στην εποχή των capital controls, ήταν ότι έπρεπε να πληρώσουν, μόνοι τους, το εισιτήριό τους, αφού οι τουριστικοί πράκτορες αδυνατούσαν να καταβάλουν την εγγύηση στην Τράπεζα, ώστε να έχουν, στα χέρια τους, το σχετικό voucher ομαδικής εισόδου. Και η αναμονή στην ουρά για είσοδο, στην Ακρόπολη, κάτω από τον καυτό ήλιο, δεν είναι το καλύτερο...

Εδώ πάντως, να επισημανθεί ότι η δυνατότητα έκδοσης εισιτηρίου, μέσω πιστωτικής κάρτας, που εγκρίθηκε, πριν από λίγο καιρό, από το υπουργείο -αλλά μόνον για την Ακρόπολη-, είναι μία σωστή κίνηση. Αύξηση του εισιτηρίου,

όμως, παρότι έχει αποφασιστεί, δεν έγινε. Πολλά τα προβλήματα αλλαγής και εδώ.

Και ενώ, στο θέμα της λειτουργίας των μουσείων και των αρχαιολογικών χώρων, η κατάσταση έχει μπει στον αυτόματο πιλότο και όπου βγάλει, στον τομέα των αρχαιολογικών έργων, επικρατεί στασιμότητα. Στα εργοτάξια, η Ελλάδα αναστενάζει, μαζί και οι εργαζόμενοι, που, σε κάποιες περιπτώσεις, έχουν προχωρήσει σε επίσχεση εργασίας. Εξαρτώμενα στη συντριπτική τους πλειοψηφία από το ΕΣΠΑ, άρα αναμένοντας το πράσινο φως από την Τράπεζα της Ελλάδος, για την εκταμίευση των κονδυλίων, αναστηλώσεις μνημείων, διαμορφώσεις και συντηρήσεις αρχαιολογικών χώρων, μικρές και μεγάλες ανακαινίσεις και εκσυγχρονισμοί μουσείων, εκθεσιακά προγράμματα κ.ά., παραμένουν τα περισσότερα ημιτελή και εν αναμονή. «Μεγάλοι δημόσιοι πολιτιστικοί οργανισμοί, στην Ελλάδα, βρίσκονται σε σημείο κατάρρευσης. Τα ελληνικά μουσεία αναγκάζονται να κλείσουν, καθώς η χρηματοδότηση τελειώνει», έγραψε, μάλιστα, η διεθνής εικαστική επιθεώρηση «The Artnewspaper» (12-7-15), αναφέροντας, συγκεκριμένα, την περίπτωση του Μακεδονικού Μουσείου Σύγχρονης Τέχνης, που έχει αναστείλει τη λειτουργία του, για οικονομικούς λόγους.

Στο 60 έως και 80 %, έχουν μειωθεί, εξάλλου, οι πωλήσεις βιβλίων, στην περίοδο από την ανακοίνωση του δημοψηφίσματος και εντεύθεν. Πρόκειται για τεράστια πτώση, η οποία δεν μπορεί φυσικά να αντιμετωπισθεί, πόσο μάλλον, που έρχεται ως συνέχεια του πρώτου κραχ του 2012, όταν σημειώθηκε πτώση γύρω στο 25%, με αποτέλεσμα το κλείσιμο πολλών μικρών βιβλιοπωλείων, κυρίως της περιφέρειας (γεγονός, πάντως, στο οποίο συνέτεινε και η επέκταση των μεγάλων αλυσίδων). Η κατάρρευση της ενιαίας τιμής του βιβλίου θεωρείται, επίσης, ότι συνέβαλε σ' αυτό. Αντίστοιχα, πτώση καταγράφεται και στον τομέα της έκδοσης, που κυμαίνεται από 20 ως 30%, εδώ, μάλιστα, οι ελλείψεις σε χαρτί και κόλλα βιβλιοδεσίας οδήγησαν σε πραγματική ασφυξία.

Και η φουρτούνα συνεχίζεται...

Από το κείμενο της Μαρίας Θερμού, από την ιστοσελίδα «protagon.gr»

ΤΟΥ ΚΩΣΤΑ ΜΑΚΡΗ,
«ΕΡΩΤΑΣ ΣΚΙΩΝ» (εκδ. «ΤΟ ΔΟΝΤΙ»)

Ο караγκιόζοπαίχτης είναι ποιητής. Είναι καλλιτέχνης του λόγου, έτσι όπως ο ίδιος εμψυχώνει τις δισδιάστατες σκιές στο πανί. Παίρνοντας τη σκυτάλη από τους μάστορές του, αναβιώνει τον προφορικό τους λόγο, έτσι όπως η προφορική παράδοση μεταλαμπαδεύεται, ανά τους αιώνες, από την εποχή των ομοτέχνων του Ομήρου, μέχρι και σήμερα. Μύστης στα άδυτα και το άβατο της λαϊκής προφορικής παράδοσης, γνώστης των αιώνιων μυστικών της γλώσσας και αριστοτέχνης στον αυτοσχεδιασμό, ικανός να μιμηθεί διαλέκτους, ήχους ή φωνές, αλλά και μάγος στην τέχνη του ανιμισμού. Δια της φωνής του, ο караγκιόζοπαίχτης παραδίδει, στο άπειρο σύμπαν, την τέχνη του λόγου και την ποίηση, χάρη στη ρυθμική ροή της γλώσσας του, στις αυτοσχέδιες ατάκες, στο γέλιο και στο δάκρυ, στους θεατρικούς διαλόγους και μονολόγους, στις ρίμες, στους στίχους και, ίσως πιο πολύ από όλα, χάρη στον παντοδύναμο δεκαπεντασύλλαβο.

Ο δεκαπεντασύλλαβος του караγκιόζοπαίχτη είναι αυτός που, πιο πειστικά από οτιδήποτε άλλο, πιστοποιεί την ποιητική και ποιοτική αξία του ρυθμικού ζωοποιού λόγου του. Είναι αυτός που γεμίζει δάκρυα τα μάτια και κάνει το θεατή να αναρριγήσει από υπερηφάνεια και πόνο, την ώρα που μετά από το γέλιο που μας χάρισε ο Ξυπόλυτος, φτάνει η τελική σκηνή της κάθαρσης και το πέραςμα από την κωμωδία στην τραγωδία:

«- Γίνεσαι Τούρκος, Διάκο μου, την πίστη σου να αλλάξεις, να προσκυνήσεις το τζαμί, την εκκλησιά να αφήσεις και να μοιράσουμε μαζί τα πλούτη της Ελλάδος;

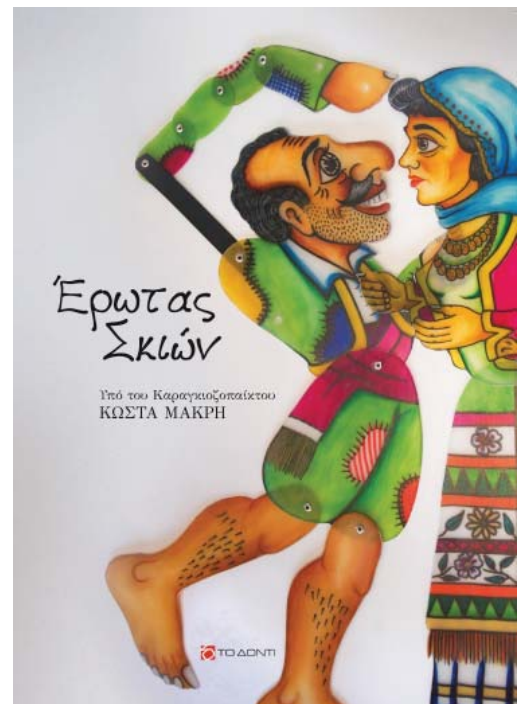
- Εγώ Γραικός γεννήθηκα, Γραικός θε να πεθάνω! Πάτε κι εσείς και η πίστη σας, μουρτάτες, να χαθείτε. Αν θέλετε χίλια φλουριά και χίλιους μαχμουτιέδες, μόνο πεντέξι ημερών ζωή να μου χαρίστε. Όσο να φτάσει ο Οδυσσεύς και ο Θανάσης Βάγιας. Όταν το ύδωρ και το πυρ στενώς συμφιλιωθούνε, τότε κι εμείς θα γίνουμε πιστοί των Τούρκων φίλοι».

Ο караγκιόζοπαίχτης δεν είναι, απλώς και μόνο, ποιητής. Συνιστά την πλήρη επιβεβαίωση της παντοκρατορίας του ενός. Είναι ο άνθρωπος καλλιτέχνης, ο οποίος κάνει τα πάντα από μόνος του, όπως διατύπωσε, σοφότατα για την τέχνη του, ο караγκιόζοπαίχτης **Κώστας Καράμπαλης**:

«Να ξέρεις να μιμηθείς χίλιες φωνές ή διαλέκτους, να έχεις μια επιδεξιότητα ανεπανάληπτη, να σχεδιάζεις φιγούρες, να επινοείς το έργο στην ίδια τη σκηνή, να παίζεις χωρίς τη βοήθεια υποβολέα, να είσαι με μια λέξη ποιητής και τεχνικός συγχρόνως, ιδού η τέχνη μας».

Ο караγκιόζοπαίχτης Κώστας Μακρής, μαθητής της γενιάς των πατρικών караγκιόζοπαιχτών της μεταπολεμικής περιόδου, θεωρείται ο συνδετικός κρίκος της μεγάλης ακμής του Караγκιόζη στην Πάτρα με το σύγχρονο πατρινό Θέατρο Σκιών. Ξεκινώντας από τον **Βασίλαρο**, από πολύ μικρή ηλικία, γνώρισε όλους τους μεταπολεμικούς καλλιτέχνες των σκιών της Πάτρας-γενέτειρας του νεοελληνικού Караγκιόζη, έζησε μαζί τους και πάνω από όλα, μαθήτευσε, επάξια, πλάι στους Σωτήρη και Μίμη Ασπιώτη, στον Κώσταρο, τον Ορέστη, τον Μητσάκη και τον Γιάνναρο. Τέλειος ζωγράφος και φιγουροποιός, άριστος γνώστης ακόμα και των πιο σπάνιων έργων του δραματολογίου στο πατρινό (και όχι μόνο) Θέατρο Σκιών, πολύτιμος δάσκαλος και μάστορας του γιου του και των νεότερων караγκιόζοπαιχτών, ο Κώστας Μακρής είναι, κατά κύριο λόγο, ποιητής.

Ποιητής όχι μόνο επειδή κατέχει, άριστα, τον ποιητικό προφορικό λόγο των παλιών λαϊκών παραδοσιακών

καραγκιοζοπαιχτών, έτσι όπως τον αποτυπώνει στις παραδοσιακές παραστάσεις Θεάτρου Σκιών, αλλά και επειδή κάνει ένα βήμα παραπέρα. Εκφράζεται ποιητικά, στη ζωή του και την τέχνη του, με έναν τρόπο πολύ προσωπικό, ενδόμυχο και συχνά απόκρυφο. Με ένα ύφος απλό, λιτό, αλλά σαφή και ολοκληρωμένο, πέρα από τις κλασικές εκφραστικές δομές του παραδοσιακού Καραγκιόζη. Με μια ποιητική μορφή πιο κοντά στην εποχή μας, αλλά με θεματικές που περιστρέφονται γύρω από τις ανησυχίες του παραδοσιακού Μάστορα. Ο Μακρής εκφράζει το πάθος του και τον έρωτά του για την τέχνη του, τις σκιές, τις αναζητήσεις του, τις εμπνεύσεις του, τη βιολογική-πνευματική παρακαταθήκη του, τον Ξυπόλυτο και για το ιδανικό, μέσα από τα μάτια του, έτερον ήμισυ. Ένας έρωτας πλήρης, που αγγίζει την τελειότητα...

Εμπνεόμενος από την ελληνική ποίηση, πιάνει το νήμα, θεματικά, από εκεί που το άφησε, κάποτε και σε ανύποπτο χρόνο, ο Σεφέρης, με το ανοιξιάτικο «σεντόνι του Καραγκιόζη»...

Θωμάς Αθ. Αγραφιώτης

«Πριν γνωρίσω τον Κώστα, είχα ακούσει ότι είναι καλός παίχτης του Θεάτρου Σκιών, μαθητής του γνωστού, σε όλους σας, Γιάνναρου.

Όταν, όμως, συναντηθήκαμε από κοντά και συνεργαστήκαμε, διαπίστωσα ότι ο Κώστας δεν είναι, απλά, άξιος караγκιοζοπαίχτης, αλλά εξαιρετικός σχεδιαστής και ζωγράφος.

Πολλοί καλλιτέχνες του είδους, ακόμα και παλιοί, δεν ήξεραν να ζωγραφίζουν και μάλιστα τις φιγούρες τους τις παράγγελναν σε άλλους να τις σχεδιάσουν.

Ο Κώστας, όμως, εκτός από γνήσιος εκπρόσωπος του Πατρινού Καραγκιόζη, έκρυβε, πίσω από τη σεμνή και απλή παρουσία του, ένα μεγάλο ταλέντο.

Γι' αυτό, ειλικρινά, αξίζει να τον τιμάτε σήμερα.

Δεν θα πω, τίποτα άλλο, μόνο θα ήθελα να τον συγχαρώ, θερμά, για τις υπέροχες φιγούρες της έκθεσης, που μου έστειλε να δω και να του δώσω την ευχή μου να συνεχίσει να κρατά την τέχνη μας, πάντα ψηλά.

Την αγάπη μου σε όλους σας».

Ευγένιος Σπαθάρης

Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΟΠΑΙΧΤΗΣ

Υπάρξεις άψυχες.

Όλες μαζί στοιβαγμένες, σε σκοτάδι.

Περιμένουν τη λύτρωση, τη φωνή.

Μια βαθιά αντρίκια λαρυγγοφωνή,

να τις βγάλει στο φως των κεριών.

Της ασετιλίνης.

Της λάμπας.

Φως της Πανσέληνου ενός

αυγουσιάτικου φεγγαριού.

Αυτός είναι ο μάγος των σκιών, ο

καραγκιοζοπαίχτης...

Κώστας Μακρής

Λίγα λόγια για μένα...

Είμαι γέννημα θρέμμα της Πάτρας και του Έλληνα Καραγκιόζη. Σαραντά χρόνια και, αθέατος μέσα στο πλήθος... με βρίσκετε, πάντα, εκεί... πίσω από τον μπερντέ! Με ακούτε... στη φωνή του Καραγκιόζη!

Θέατρο Ρεκόρ, λοιπόν, το 1967 και στην είσοδό του, το τσίγκινο μπλε τραπέζακι των εισιτηρίων, με τον Ντίνο Μουρελάτο πίσω του (πατέρα του Γιάνναρου) και δίπλα, στο ξύλινο παγκάκι, να κάθεται ο αείμνηστος Βασίλαρος, μαζί με τον πατέρα μου.

Κάπως έτσι, συνάντησα στη ζωή μου τον Καραγκιόζη, με δασκαλούς μου, τους κορυφαίους: Ασπιώτη, Μητσάκη, Κώσταρο και Γιάνναρο, που με μύησαν, με σεβασμό, στη λαϊκή τέχνη του Θεάτρου Σκιών.

Με παρέα μου τον ξυπόλητο ήρωα, βρίσκομαι, όλα αυτά τα χρόνια, κοντά στα παιδιά, τα οποία εμπλέκονται, ενεργά πάντα, στις παραστάσεις μου.

Μέσα από τα παθήματα του ήρωα, τα παιδιά ζουν τις δικές τους αγωνίες και φόβους, που μαζί με το γέλιο μας, τους ξορκίζουμε!

Κωνσταντινούπολη, 1989, βραβείο «Ιπεκσί» (İpekçi), για την προώθηση της ελληνοτουρκικής φιλίας.

Έργα μου, στο Παρίσι, στο «Μουσείο του Ανθρώπου» (Musée de l'Homme), στα σχολικά βιβλία των παιδιών, σε ημερολόγια τοίχου και σε ένα όνειρο ζωής, υπό την επιμέλειά μου: Στο λεύκωμα «ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΘΕΑΤΡΟ ΣΚΙΩΝ. ΦΙΓΟΥΡΕΣ ΑΠΟ ΦΩΣ ΚΑΙ ΙΣΤΟΡΙΑ» από το Ε.Λ.Ι.Α. και την Πολιτιστική Ολυμπιάδα 2004.

Τον τελευταίο καιρό και περνώντας τα χρόνια, μια ιδέα με ζώνει, σαν το καταραμένο φίδι. Να γυρίσω πίσω στα παλιά, να τα τραβήξω, να τα φέρω στο φως, να τα παντρέψω με το νέο.

Ξανασκαλίζω, λοιπόν, φιγούρες, με τον παραδοσιακό τρόπο, ασπρόμαυρες χάρτινες φιγούρες, με διακεκομμένες πινελιές χρωμάτων.

Ο μπερντές ανοίγει και ο Καραγκιόζης μου συναντιέται, φιλοξενεί και μπαίνει σε νέες περιπέτειες, με αγαπημένους γνωστούς ήρωες, παλιούς και νέους.

Ιστορίες ανακατεμένες, φτιαγμένες, από το κλασικό ρεπερτόριο του Καραγκιόζη, από τα κλασικά και λαϊκά παραμύθια, αλλά και από τις ιστορίες και τους ήρωες του σήμερα, που θα μας ταξιδέψουν, μέσα από το Μαύρο Θέατρο της Πάτρας.

Θάλασσα και αέρα έχουμε, την ελπίδα λοιπόν και... καλό μας ταξίδι!

Κώστας Μακρής

Ο ΘΑΝΑΤΟΣ ΜΙΑΣ ΤΕΧΝΗΣ ΑΠΟ ΑΓΑΠΗ (;) Του Πάνου Καπετανίδη

Το ζήτημα του ερασιτέχνη και του επαγγελματία είναι πολύ παλιό. Το έχω αναλύσει και παλιότερα, αλλά θα το επαναλάβω, για να υπάρχει σαν μπούσουλας και για τη σημερινή ανάλυση, που θα επιχειρήσω.

Το λεξικό τα διαχωρίζει σαφώς. Κατά Τριανταφυλλίδη:

Ερασιτέχνης: α) Αυτός, που κάνει ορισμένη εργασία, όχι ως επάγγελμα, αλλά επειδή αυτή τον ευχαριστεί. β) Αυτός, που ασκεί την εργασία του, χωρίς μέθοδο ή επιτυχία.

ΑΝΤ επαγγελματίας.

Επαγγελματίας: α) Αυτός, που έχει μια ορισμένη εργασία, ως επάγγελμα. β) Αυτός, που κάνει κάτι, με τέχνη ή επιτυχία γ) Χαρακτηρισμός προσώπου, που ασκεί ένα επάγγελμα (που, συχνά, χαρακτηρίζεται ως λειτούργημα), μόνο για τις υλικές απολαβές του.

ΑΝΤ ερασιτέχνης.

Κατά το καταστατικό του Σωματίου, ο επαγγελματίας αποκτά την ικανότητα του καραγκιοζοπαίκτη, αν έχει δώσει, με επιτυχία, εξετάσεις μπροστά στην «επιτροπή δοκιμασίας καραγκιοζοπαίκτη» (Άρθρο 4ο).

Η τέχνη του Θεάτρου Σκιών είναι μια τέχνη, που, όπως είναι γνωστό, δεν διδάσκεται σε σχολεία, όπως άλλες τέχνες, αλλά η εκμάθησή της γίνεται αποκλειστικά κατά την ώρα της τέλεσης της «μυσταγωγίας», δηλαδή της παράστασης. Ανήκει, έτσι, στις «παραδοσιακές» ονομαζόμενες τέχνες.

Επομένως, για να διατηρηθεί και να αναπτυχθεί, χρειάζεται ένας πεπειραμένος, σωστός επαγγελματίας και ένας (τουλάχιστον) μαθητευόμενος, που στην ουσία είναι και ο βοηθός (ή οι βοηθοί) του επαγγελματία. Ο βοηθός, ή μαθητευόμενος καραγκιοζοπαίκτης, συνήθως, έχει άμεσες υποκριτικές επιρροές από το δάσκαλό του στο λόγο, στην κίνηση, αλλά και στο εικαστικό και κατασκευαστικό μέρος, (φιγούρες, σκηνικά, σκηνή). Αρκετοί μαθητευόμενοι, είτε εκ των πραγμάτων, είτε από καλλιτεχνική ανησυχία, επιχειρούν και μαθητεύουν σε περισσότερους από ένα δάσκαλο.

Το ότι χρημάτισε κάποιος μαθητευόμενος ως βοηθός σε κάποιον μάστορα καραγκιοζοπαίκτη, δεν συνεπάγεται ότι θα βγει, ντε και καλά, επαγγελματίας καραγκιοζοπαίκτης. Η τέχνη του Ελληνικού παραδοσιακού-λαϊκού Θεάτρου Σκιών, του «Ελληνικού Καραγκιόζη», όπως συνηθίζουμε, με δυο λέξεις, να προσδιορίζουμε, απαιτεί από το μάστορα να έχει **έμφυτα πολλά φυσικά προσόντα**, ώστε με τη μαθητεία του, να μπορέσει να «**κουρδίσει**», σωστά, όλες τις χορδές, που η φύση τού χάρισε, για να σηκώσει, στον ώμο του, τη δικιά του καλλιτεχνική, πια, «**μελωδία**». Ο χρόνος εκμάθησης κάθε βοηθού, αλλά και ο απογαλακτισμός του από το μάστορα, διαφέρει από βοηθό σε βοηθό και έχει να κάνει με τις φυσικές του ικανότητες, τις δομικές εμπειρίες, αλλά και, γιατί να μην το πω και καθαρά, με την εξυπνάδα του κάθε βοηθού. Πάντως, κατά τη γνώμη μου, δεν μπορεί να είναι μικρότερος της

πενταετίας, εφόσον είναι βοηθός σε κάποιο μάστορα, που, με τις σημερινές συνθήκες, μπορεί και πραγματοποιεί, τουλάχιστον, εκατό παραστάσεις τον χρόνο.

Οι «ερασιτέχνες καραγκιοζοπαίχτες» χωρίζονται, κατά τη γνώμη μου, σε δύο άλλες υποκατηγορίες: α) Σε αυτούς, που αγαπάνε την τέχνη και τη θέλουν ως παιδικό ή εφηβικό παιχνίδι και β) Σε εκείνους, που δεν θέλουν, δεν έχουν βρει ή δεν βρίσκουν τον καραγκιοζοπαίχτη, που επιθυμούν, για να κάνουν την απαιτούμενη μαθητεία, ώστε να γίνουν, κάποια στιγμή, επαγγελματίες.

Υπάρχουν ερασιτέχνες που εντρυφούν, στην τέχνη, μόνο από παραστάσεις, που παρακολουθούν στο youtube, ή έχουν παρακολουθήσει ζωντανή παράσταση μόνο ως θεατές. Από το facebook, σήμερα, όλο και ενημερωνόμαστε για καινούργια «φρούτα», με ηλεκτρονική μαθήτευση, να κρατάνε άβολα τις φιγούρες, αλλά να διατυμπανίζουν, με περισσό θράσος, ότι αποτελούν καλλιτεχνική οντότητα «Θεάτρου Σκιών».

Εδώ υπάρχει και το «θέμα», που με αναγκάζει να γράψω αυτό το άρθρο.

Η τέχνη βρίσκεται σε κάμψη, όπως και κάθε τέχνη άλλωστε. Η οικονομική κρίση των τελευταίων πεντέμισι χρόνων, με αποκορύφωμα το φετινό καλοκαίρι, με το αμφιλεγόμενο δημοψήφισμα, τα capital controls και το νέο 3ο μνημόνιο. Η κρίση αυτή έχει φέρει μεγάλη ανεργία στους επαγγελματίες. Οι Δήμοι και οι Σύλλογοι, που κάποτε εμπιστευόντουσαν μόνο τους επαγγελματίες, αναζητούν **φτηνές αλλά και τζάμπα λύσεις** για τις εκδηλώσεις τους, με αποτέλεσμα να χρησιμοποιούν ό,τι το πιο φτηνό και όχι το πιο ποιοτικό. Αλλά και οι παραστάσεις των επαγγελματιών, με είσοδο, με το ζόρι κάνουν κάποια λίγα εισιτήρια.

Αυτό ενθαρρύνει τους ερασιτέχνες και των δύο κατηγοριών, που ανέφερα, να εμπλακούν στη διαδικασία αυτή και να ποστάρουν **σαν «Θέατρα Σκιών»**, σε διάφορες σελίδες, άλλοι μην γνωρίζοντας το πρόβλημα που δημιουργούν στους επαγγελματίες, άλλοι πάλι με περισσό θράσος και γνωρίζοντας ότι, με τη συμμετοχή τους σε τέτοιου είδους εκδηλώσεις, αποστερούν το ψωμί από κάποιον επαγγελματία, στον οποίο θα θέλανε, μάλιστα, να μαθητεύσουν κιόλας.

Οι θεατές, κυρίως οι μικρότεροι, είναι σίγουρο πως θα σχηματίσουν λάθος εντύπωση για την ποιότητα και την αξία του θεάματος, που ίσως για πρώτη φορά παρακολουθούν και ίσως δεν θελήσουν να ξαναπαρακολουθήσουν.

Πέρα από τα παραπάνω, βρισκόμαστε, χωρίς αστεία, μπροστά σε ενός είδους **«ΑΘΕΜΙΤΟ ΑΝΤΑΓΩΝΙΣΜΟ»**, αφού ο επαγγελματίας για να είναι τυπικός, πρέπει να πληρώνει: Ασφάλεια, φόρο επιτηδεύματος, ετήσιο φόρο και προκαταβολή του επομένου, να διατηρεί μεταφορικό μέσο με ό,τι συνεπάγεται αυτό και πιθανόν να έχει προσωπικό, για προβολή και δημόσιες σχέσεις.

Αλλά και οι διοργανωτές των εκδηλώσεων του «**τζάμπα**» δεν γνωρίζουν πόσο πιο ακριβά μπορούν να πληρώσουν μια εκδήλωση, που τους έρχεται «τζάμπα», αφού είτε από καταγγελία, είτε από τυχαίο ατύχημα, μπορούν να έχουν εμπλοκή με ασφαλιστικούς φορείς και το Υπουργείο Εργασίας (προκειμένου για εργασία ανηλίκου, ακόμα και δωρεάν παρεχόμενη). Τους ίδιους κινδύνους ποινών έχει και όποιος επαγγελματίας κόβει τιμολόγιο ή εισιτήρια, για παροχή υπηρεσιών που δεν εκτέλεσε ο ίδιος, αλλά κάποιος ερασιτέχνης ή μη επαγγελματίας, για λογαριασμό του.

Καμιά τέχνη δεν επιβίωσε **μόνο με τους ερασιτέχνες**. Και αυτοί που, θελητά ή αθέλητα, δημιουργούν, σήμερα, αυτού του είδους τα προβλήματα στους επαγγελματίες, αύριο, που ίσως γίνουν και οι ίδιοι επαγγελματίες, σίγουρα θα σχηματίσουν διαφορετική γνώμη για τη ζημιά, που προκαλούν οι ίδιοι στους επαγγελματίες, σήμερα.

Το Σωματείο πρέπει, το ταχύτερο, να πάρει επίσημα θέση για την καταπολέμηση αυτού του φαινομένου. Βέβαια σήμερα, δεν υπάρχει κανένα κατοχυρωμένο επάγγελμα. Ωστόσο, υπάρχουν δικλίδες ασφαλείας, τις οποίες θα πρέπει οι επαγγελματίες να χρησιμοποιήσουμε στο έπακρο, ώστε να επιβιώσουμε και εμείς και η Τέχνη.

Το βασικότερο, όμως, είναι να καταλάβουν και οι ερασιτέχνες, που παριστούν την τέχνη από αγάπη, ότι πρέπει να κάνουν το μεράκι τους, παίζοντας, στις παρέες τους, στους γείτονες και συγγενείς τους και όχι σε επίσημες εκδηλώσεις φορέων, όπου πρέπει να χρησιμοποιούνται, αποκλειστικά, επαγγελματίες.

«ΤΟ ΜΥΣΤΗΡΙΟ ΤΗΣ ΗΜΙΣΚΑΛΙΣΤΗΣ ΦΙΓΟΥΡΑΣ» (Αστυνομικό Μυθιστόρημα) του Θωμά Αθ. Αγραφιώτη

10ο Μέρος: «Η Ανάληψη του Ηλία»

Ο Λιάκος έφυγε ανήσυχος και αγχωμένος, όπως είχε έρθει. Σε λίγες μέρες, και ενώ πάλευα, ματαίως, να εξασφαλίσω την έξοδό μου από το κελί, ο ταγματάρχης με ενημέρωσε πως η σύζυγος του Λιάκου δήλωσε την εξαφάνισή του. Εξαφανίστηκε, το ίδιο ακριβώς βράδυ της ημέρας, που με είχε επισκεφτεί στο κελί. Σύμφωνα με τα υπάρχοντα στοιχεία, ο Λιάκος επισκέφτηκε και την αδελφή του Γιακωβάκη, όπως δήλωσε και η γριά, τονίζοντας ότι θα έκανε ό,τι μπορούσε, για να πάρει εκδίκηση για το θάνατο του μάστορά του. Η γριά τον είχε ενθαρρύνει να ζητήσει βοήθεια και από τους λεγόμενους «Αιγυπτίους», όπως πρόσθεσε, μέσα σε ένα παραλήρημα δακρύων και μοιρολογιού, χωρίς όμως να βγάζει, από μέσα της, τον παραμικρό πιθανό φόβο για αυτόν, που σκότωσε τον ίδιο της τον αδερφό. Ήταν, πραγματικά, μια άξια γυναίκα, αντάξια της φήμης που είχαν οι σκληροτράχηλες και μοιρολογίστρες μανιάτισσες, μολονότι μικρασιτιάτισσα...

Η οικογένεια του Γιακωβάκη είχε ρίζες από την Καπαδοκία της Μικράς Ασίας και όχι μόνο. Το γενεαλογικό τους δέντρο άγγιζε και τον Πόντο με την Αγκυρα, από την πλευρά του πατέρα, ενώ η πλευρά της μάνας έλκυε την καταγωγή της από την Προύσα και την Πόλη. Ωστόσο, είχα την πληροφορία ότι η πολιτική καταγωγή της μητρός τους δεν ήταν αμιγώς πολιτική. Τω καιρώ εκείνω, η Βασιλεύουσα, ως πρωτεύουσα της οθωμανικής αυτοκρατορίας, κάπου στα μέσα του 19ου αιώνα, τραβούσε, σαν αστικός «μαγνήτης», τους επαρχιώτες όχι μόνο της αυτοκρατορικής περιφέρειας, αλλά και του ελληνικού κρατιδίου, που είχε ξεφυτρώσει, σαν παρωνυχίδα, στην κάτω νότια άκρη των Βαλκανίων, στα μέρη που, κάποτε, θεωρούνταν άγονη γραμμή για την παντοδύναμη Νέα Ρώμη. Μια μανιάτισσα μοιρολογίστρα είχε μεταναστεύσει από τον ζακουστό νότιο μανιάτικο Μοριά στην Πόλη, όπου νυμφεύτηκε τον πολίτη μεγαλέμπορα παππού των Γιακωβάκηδων, από τη μεριά της μάνας τους.

Όλα εξηγούνται, λοιπόν. Η μοιρολογίστρα, πάνω στις κατάρες της, έστρεφε τα βέλη της στους ευπόληπτους «Αιγυπτίους», τους οποίους ο Λιάκος, έτσι κι αλλιώς,

αντιπαθούσε για πολλούς λόγους. Η εξέλιξη των πραγμάτων δικαίωνε τη γριά, καθώς οι Αιγύπτιοι παραδέχονταν μεν την επίσκεψη του Λιάκου και τους διαπληκτισμούς που είχε ο ίδιος, μαζί τους και ιδιαίτερα με την αδερφή τους, την Ελένη, αλλά αρνούνταν, με τρόπο κατηγορηματικό, οποιαδήποτε σχέση με την κατοπινή εξαφάνισή του. Ο ταγματάρχης φαινόταν να τα έχει χαμένα. Η ιστορία αυτή, ολοένα και περισσότερο, έμπλεκε, παρά ξεδιαλυνόταν, με αποτέλεσμα η τοπική κοινωνία να φτάνει στο σημείο να απηχεί έναν ήχο ανησυχίας, τόσο για τις ικανότητες της αστυνομίας, όσο και για την ύπαρξη ενός δολοφόνου με πολλά πρόσωπα. Ο ταγματάρχης αναγκάστηκε, λοιπόν, να επιστρέψει στον τόπο του ηθικού εγκλήματος και της σπύλωσης του ονόματός του, ζητώντας μια μορφή συνεργασίας, με κάποια αναγκαία ανταλλάγματα...

Το αντάλλαγμα, λοιπόν, που ζήτησα από τον ταγματάρχη, με την έννοια του «εδώ και τώρα» αλλιώς «τίποτα», ήταν να μπορέσω να αποδείξω την αθωότητά μου, όσο πιο άμεσα γινόταν. Το «κλειδί» για την απόδειξη αυτή θα ήταν η ίδια η Ιουλία. Ζήτησα να στηθεί ένα κόλπο και ο ταγματάρχης δέχτηκε, ποντάροντας στη μετέπειτα συνεργασία μας. Το σχέδιο ήταν να μας αφήσουν και τους δύο ελεύθερους, με μια ψεύτικη δικαιολογία, ότι δηλαδή πιάστηκε, λόγω χάρη, ο δολοφόνος, ο οποίος «ξέρασε» τα πάντα, παίρνοντας, πάνω του, το σύνολο των φόνων. Η Ιουλία, στο άκουσμα όλων αυτών, έδειξε αιφνιδιασμένη, μα δεν αντέδρασε, ίσως λόγω της απελπιστικής κατάστασης, στην οποία είχε περιέλθει, τόσες ημέρες, μέσα στο κελί της. Ήταν που ήτανε ασήμαντη και αδιάφορη, φαινόταν να έχει πέσει και σε βαριά μελαγχολία. Παιδιά δεν είχε, κανείς δεν καταδέχτηκε καν να την επισκεφτεί, τόσο καιρό, πλην της γριάς...

Απέναντι στη γριά, η Ιουλία τήρησε τον κανόνα της σιωπής. Άλλωστε, μετά από την τόσο αποκαλυπτική ομολογία της, δεν είχε να πει πολλά. Φρόντισα, λοιπόν, με την αρωγή του ταγματάρχη, να την πείσω ότι θα μας άφηναν στον τόπο του εγκλήματος, στο γκαράζ της οικίας του Γεράσιμου. Σύμφωνα με το κόλπο, της είχαμε πει ότι τάχα η αστυνομία αποφάσισε να μας αφήσει ελεύθερους, λόγω της ύπαρξης καινούριων στοιχείων. Αν και η Ιουλία δεν φάνηκε να πειθόταν εκατό τοις εκατό, με ακολούθησε,

παραμένοντας όμως σταθερά αδιάφορη και άλαλη. Πολύ γρήγορα, έσπασα την εκνευριστική βουβαμάρα:

«Ιουλία! Να ξέρεις ότι δεν σου κρατάω καμία κακία για ό,τι έγινε. Αν έκανες το φόνο, φορτώνοντάς τον και σε μένα, φανέρωσέ μου όλη την αλήθεια. Πρέπει να ξέρω. Δεν θέλω να μας συλλάβουν ξανά, για κάτι που δεν έκανα και που δεν ξέρω αν, όντως, το έκανες και εσύ».

Η σιωπή της Ιουλίας ήταν εκνευριστική, ενώ το βλέμμα της απλανές και χαμένο στο χάος των σκέψεών της. Η σκιά του Γεράσιμου, μέσα από τα προσωπικά του αντικείμενα, έπεφτε πολύ βαριά στο γκαράζ. Κοιτούσε εδώ, κοιτούσε εκεί, κοιτούσε παραπέρα, χωρίς ένα δάκρυ, ένα λυγμό, μια σύσπαση του προσώπου, μια κουβέντα. Είχα, ωστόσο, έτοιμο και το σχέδιο «Β»:

«Τον αντιπαθούσες, τελικά, το μακαρίτη. Αλλά είμαι βέβαιος ότι δεν τον σκότωσες εσύ. Εξάλλου, για ποιο λόγο να μας αφήσει ελεύθερους και η αστυνομία, έτσι δεν είναι; Θα ήθελα, όμως, να το ακούσω και από τα δικά σου χείλη, μόνο και μόνο, για να αναπαυτεί η ψυχή του άνδρα σου. Ξέρω ότι είσαι άτομο θλιμμένο και πονεμένο».

Σιωπήσαμε και οι δυο. Αγγίζα, ελαφρώς, το μάγουλό της και αυτή έκανε ένα βήμα πίσω. Κοιταχτήκαμε. Ξαφνικά, το μάτι της απέκτησε ένα είδος εγρήγορσης. Με έπιασε από το χέρι...

Σε μια από τις γωνίες του γκαράζ, ο Γεράσιμος είχε ένα μικρό ντιβάνι, στο οποίο

κοιμόταν τις ζεστές μέρες του καλοκαιριού, για να δροσίζεται, ενώ οι κακές γλώσσες λέγανε ότι εκεί έφερνε τις φιλενάδες του, όταν δεν ξημεροβραδιαζόταν στα μπαρ ή όταν δεν τις ανέβαζε και στο σπίτι, κατά την απουσία της κερασφόρου συζύγου του, η οποία δεν ήταν μόνο Αιγόκερως στο ζώδιο (με γενέθλια την τελευταία μέρα του έτους), αλλά και στη συζυγική πραγματικότητα. Μου έδειξε το ντιβάνι, χωρίς να μιλάει, σαν να τόνιζε το αυτονόητο. Την έσπρωξα από πίσω. Τα χείλη μας ενώθηκαν και τα υπόλοιπα ήταν ζητήματα δευτερολέπτων, με τυπικό και διαδικαστικό χαρακτήρα. Ο ιδρώτας έτρεχε από πάνω της, σαν ένας χείμαρρος, ενώ το πάθος της ήταν ασίγαστο. Κραύγαζε και φώναζε, σαν να είχαν ξυπνήσει τα αγριεμένα πνεύματα ενός σπιτιού καταραμένου, το οποίο σιγούσε για ένα μεγάλο διάστημα ανησυχητικής ησυχίας...

«Σε θέλω», ήταν τα μόνα λόγια, που ξεστόμισε η Ιουλία, με μένα να κάνω κάτι που θα έπρεπε να είχε γίνει, ήδη, από τη βραδιά του φόνου. Απολάμβανα την κατάσταση, είναι η αλήθεια, έχοντας ξεχάσει το πώς και το γιατί είχαμε φτάσει εκεί. Ήμασταν πολύ βρώμικοι, άθλιοι και θλιβεροί, αλλά όλα αυτά, όπως και τα τόσα βράδια εγκλεισμού, είχαν πια ξεχαστεί, μέσα από το πάθος και την ηδονή.

«Θέλω ένα τσιγάρο», έκανε, μόλις φτάσαμε στο τέλος. Ήξερε ότι εγώ δεν καπνίζω, αλλά ούτε και η ίδια κάπνιζε, καθώς νόμιζα.

«Ο αλήτης ο άνδρας μου τα έκρυβε, πάντα, μέσα σε εκείνο το μπλε δοχείο, πάνω στο ράφι, στην αριστερή γωνία. Τα έκρυβε, γιατί δήθεν δεν έπρεπε να καπνίζει και ο ίδιος, λόγω της πίεσης. Το έκανε, όμως, γιατί φοβόταν να μην γίνω εγώ καπνίστρια».

«Για κάτι τέτοια, τον καθάρισες και με τα δίκια σου»...

Η Ιουλία άναψε το τσιγάρο, με έναν τρόπο, ο οποίος δήλωνε ότι δεν το έκανε για πρώτη φορά. Ρούφηξε τον καπνό, με πάθος, σαν να ήταν κάτι που της έλειπε, σαν να ήταν η νικοτίνη το αναπόσπαστο τμήμα της ουσίας μιας φανατικής και συστηματικής καπνίστριας.

«Χρόνια κάπνιζα, κρυφά από αυτό το τέρας, όπως και αυτός, στα κρυφά, με κεράτωνε ασύστολα με τις παστρικές. Όμως, άλλο το ένα και άλλο το άλλο. Ποτέ μου, δεν τον είχα

κερατώσει. Όχι γιατί δεν το ήθελα, αλλά γιατί δεν μπορούσα. Ούτε το είχα επιχειρήσει, με εξαίρεση τη βραδιά του φόνου».

«Αφού τον δηλητηρίασες, πρώτα», προσέθεσα.

«Χαίρομαι, που τον κεράτωσα, ως χήρα, μαυρίζοντας τη μνήμη του, περισσότερο από τον ίδιο ζωντανό».

«Μεγαλύτερη χαρά για σένα, ήταν που τον σκότωσες», τόνισα.

«Θα ήταν ηδονή να το κάναμε, όσο ξεψυχούσε».

«Και ηδονή να τον φαρμακώνεις», αστειεύτηκα.

«Δεν τον σκότωσα εγώ»...

Το σοκ ήταν μεγάλο. Της ζήτησα να επαναλάβει:

«Δεν τον σκότωσα εγώ. Ούτε εσύ, φυσικά. Το πώς έγινε ούτε που το κατάλαβα. Όταν τον είδα νεκρό, ένιωσα ανακούφιση, μέσα μου. Επιτέλους, τον είχα ξεφορτωθεί. Ευλογούσα το δολοφόνο, όποιος και να ήταν, για κάτι που εγώ δεν θα τολμούσα ποτέ να κάνω. Ένα, μονάχα, μου έμεινε σαν απωθημένο. Που δεν με βρήκε ο χαμός του πάνω στο κρεβάτι του πόθου, με τον εραστή μου. Έστω και τώρα όμως, κάλιο αργά παρά ποτέ. Όσο για σένα, ήθελα να σε τιμωρήσω».

«Να με τιμωρήσεις; Γιατί;»

«Που με πλήγωσες σαν γυναίκα. Οπότε σου άξιζε μια τιμωρία. Όπως και τώρα, που σου το θέτω ευθέως: Μαζί μου ή στον τάφο».

«Δεν σε καταλαβαίνω»...

«Είσαι αθώος και γλίτωσες το μουντρούμι, αν και δεν ξέρω πώς. Αλλά πλέον, ή θα μείνεις μαζί μου ή θα σε σκοτώσω, εδώ και τώρα»...

Ο Γεράσιμος είχε φυλαγμένο, σε ένα μικρό κουτί, κοντά στο ντιβάνι, ένα όπλο για περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Η Ιουλία το βρήκε εύκολα και το πήρε στα χέρια της, σημαδεύοντάς με. Δεν την ένοιαζε, αν θα ξαναπήγαινε στη φυλακή, καθώς είχε παραφρονήσει. Πάνω που είχα αποσπάσει την ομολογία της για την αθωότητά μου, κινδύνευα να χάσω την ίδια μου τη ζωή. Έσκυπα αμέσως, προλαβαίνοντας τον πολύτιμο και σωτήριο καθυστερημένο πυροβολισμό της, η αργοπορία του οποίου ήταν απόρροια της απειρίας της στη χρήση των

όπλων. Το σημάδι της ήταν και άστοχο, καθώς έσπασε το τζάμι από το παράθυρο μιας πορτούλας, που έβγαζε από το γκαράζ στον πίσω κήπο. Πίσω από αυτήν την πόρτα, βρισκόταν ο ταγματάρχης με έναν αστυνόμο. Ευτυχώς, που δεν πάθανε τίποτα, καθώς ήταν αυτήκοι μάρτυρες όλων όσων ειπώθηκαν από την Ιουλία, δικαιώνοντάς με πανηγυρικά. Το κόλπο του ταγματάρχη είχε πετύχει, υπέρ μου...

Η Ιουλία, όπως φαινόταν, χρειαζόταν ψυχιατρική βοήθεια. Αν και δεν είχε πράξει φόνο, τον είχε επιχειρήσει, εναντίον μου, έχοντας καταφύγει και σε ψεύτικη ομολογία, πάλι εναντίον μου. Έστω όμως και την τελευταία στιγμή, η τελευταία ομολογία της ήταν υπέρ μου, κάτι για το οποίο ο ταγματάρχης μου ζήτησε επιείκεια και συγγνώμη, παράλληλα με την απαραίτητη βοήθεια, που του είχα υποσχεθεί. Με δεδομένο το ότι η Ιουλία είχε «αποσυρθεί» από την κυκλοφορία και ελλείψει συγγενικών της προσώπων, δεν χρειαζόταν να διαφημιστεί, αμέσως, η αθωότητά της. Με άλλα λόγια, ήταν αναγκαίο ο πραγματικός ένοχος να νομίζει ότι η υπόθεση είχε κλείσει με την ενοχοποίηση της αθώας Ιουλίας. Ίσως έτσι, ο αληθινός δολοφόνος να ήταν εφησυχασμένος, άρα και πιο ευάλωτος, καθώς η αστυνομία υποτίθεται ότι είχε ολοκληρώσει τις έρευνές της. Ο φάκελος, ωστόσο, έμενε ανοιχτός και εγώ θα ψάρευα κουβέντες, ως ο αθώος, που ενοχοποιήθηκε άδικα...

Το σχέδιο είχε ως εξής. Πρώτα, θα επισκεπτόμουν τους τρεις «Αιγύπτιους», οι οποίοι είχαν μπει στο στόχαστρο, ως οι τελευταίοι, που είχαν δει τον Λιάκο, διαπληκτιζόμενοι, μάλιστα, μαζί του. Ο τελευταίος εξακολουθούσε να φέρεται ως αγνοούμενος, σαν να είχε αναληφθεί, κάτι που έκανε τον ταγματάρχη να πιστεύει ότι μπορεί να ήταν και νεκρός. Ωστόσο, δεν αποκλείοταν, από πολλούς, και η πιθανή ενοχή του Λιάκου, κάτι που τον οδήγησε στην εξαφάνιση, ίσως από φόβο ή από άλλα αίτια. Κατόπιν, το πρόγραμμα υποδείκνυε τον Απόλλωνα, ως τον «τελευταίο των Μοϊκανών» από το στενό κύκλο του Γιακωβάκη, με την έννοια ότι ο Απόλλων ήταν ο μόνος που δεν είχε εμπλακεί, δραστηκά, μέχρι στιγμής, στην ιστορία. Στο τέλος, όφειλα να ενημερώσω και να ηρεμήσω και την οργισμένη αδερφή του Γιακωβάκη, κάτι που, ανέκαθεν, έκανα. Πριν από τη γριά όμως, προηγούνταν

ένα αισθησιακό απωθημένο: Η τεθλιμμένη, ίσως, Φιλίτσα...

Η είσοδός μου, στο κατάστημα των Διόσκουρων, στο κέντρο της πόλης, ήταν κάτι που με εντυπωσίασε πολύ. Είχα ξαναμπει και πιο παλιά, αλλά η τωρινή επίσκεψή μου συνέβη, μετά από την πρόσφατη και πολυδιαφημισμένη ριζική ανακαίνιση, στην οποία είχαν προχωρήσει. Ένας μεγάλος πλούτος από σπάνια αντικείμενα τέχνης, από τα χρόνια της αρχαιότητας μέχρι και σήμερα, με ιδιαίτερη έμφαση στη ζωγραφική,

στη γλυπτική και στο θέατρο. Σπάνιοι ευρωπαϊκοί και ελληνικοί πίνακες, ένα σωρό αγάλματα και αγαλματίδια ή απομεινάρια τους και κυρίως πολλά αντικείμενα από το χώρο του θεάτρου και του μικροθεάτρου, από παλιά κουστούμια καλλιτεχνών μέχρι σπάνια θεατρικά χειρόγραφα ή από πολύ παλιούς δίσκους και κασέτες μέχρι αφίσες. Και φυσικά, σπάνιες κούκλες και φιγούρες Θεάτρου Σκιών, μαζί με ένα σωρό άλλα αντικείμενα, «ων ουκ έστιν αριθμός»... Ο ενθουσιασμός μου, όμως, πάγωσε και γειώθηκε, απότομα, όταν ακούστηκε μια, πομπώδης και βροντώδης, απειλητική φωνή:

«Φύγε αμέσως»...

Συνεχίζεται...

Μην χάσετε το 11ο μέρος:
«Οι τρεις θεωρίες των Διόσκουρων»

«ΚΩΣΤΙΔΑΚΗΣ & ΥΙΟΣ»

του Θωμά Αθ. Αγραφιώτη

Μερικές φορές, είναι καλό, για κάποιους ανθρώπους, να αφήνουμε τις «πράξεις» να μιλάνε από μόνες τους. Ένας τέτοιος άνθρωπος είναι και ο Τάκης Κωστιδάκης. Για τον ίδιο, δεν χρειάζονται συστάσεις, μέσα στο χώρο του Καραγκιόζη και ειδικά μέσα από τη σύγχρονη δράση του ως μέλος του «ιστορικού» Πανελλήνιου Σωματίου Θεάτρου Σκιών, όχι ως καραγκιοζοπαίχτης πια, αλλά ως ο άνθρωπος «κλειδί» και η «ψυχή» μιας σειράς εκδηλώσεων, οι οποίες έχουν σφραγίσει, όπως κάθε χρόνο, και τη φετινή χρονιά.

Η μεγαλεπήβολη Έκθεση Θεάτρου Σκιών Νέας Ιωνίας (Μάρτιος-Απρίλιος 2015), το Φεστιβάλ Θεάτρου Σκιών Νέας Ιωνίας (κάθε Ιούνιο και για τέταρτη συνεχόμενη χρονιά), αλλά και στο λόφο του Στρέφη, εκδόσεις, όπως το ποιοτικότατο περιοδικό «Λυχνάρι» και μια σειρά από άλλες σημαντικές δράσεις, με σταθερούς και άξιους συνοδοιπόρους του: τους συναδέλφους του καραγκιοζοπαίχτες, τον Πρόεδρο του Π.Σ.Θ.Σ., Πάνο Καπετανίδη, τους συνεργάτες του από το χώρο της Νέας Ιωνίας, την πολύτιμη σύζυγό του, Τίνα, αλλά και τα παιδιά του. Ο ένας του γιος, μάλιστα, ο Θοδωρής, συνεχίζει την παράδοση του Καραγκιόζη, στο νησί της Κύπρου.

Εκ των δράσεων του Θοδωρή, είναι τα «Καρβουνομαγειρέματα», «στη Λήδρας, τα οποία φιλοξενούν παραστάσεις Καραγκιόζη για μεγάλους, με ζωντανή μουσική. (...) Οι Σκιές Απόδειξη του Φωτός. Η λαϊκή τέχνη του ελληνικού θεάτρου σκιών συναντά την παραδοσιακή μουσική Ελλάδας και Κύπρου, και μαζί υπόσχονται αξέχαστες βραδιές με πολύ κέφι», όπως αναφέρει και το σχετικό δελτίο τύπου, για τις παραστάσεις του Θοδωρή Κωστιδάκη και τις μελωδίες της ομάδας του Ευριπίδη Δικαίου. Επίσης, κατά τις αναφορές του, «από το 2012, σε συνεργασία με το Εργαστήρι Τέχνης και Θεάτρου “ArtsandMoods”, έχουμε ξεκινήσει στην Κύπρο το project “ΚαραγκιόΖΕΙΣ παντού!”, με στόχο τη διάδοση του Καραγκιόζη, αλλά και τη διερεύνησή του ως μέσο σύγχρονης καλλιτεχνικής έκφρασης». Από τις υπόλοιπες καλλιτεχνικές δράσεις του, σταχυολογούμε από τις διηγήσεις του Θοδωρή, τα εξής: «Για το φθινόπωρο και το χειμώνα, ετοιμάζουμε παραστάσεις που συνδυάζουν το Θέατρο Σκιών με θεατρικά δρώμενα, αφηγήσεις και τη σύγχρονη μουσική. Πιο άμεσα, 26 με 28 Αυγούστου, στην Ελλάδα θα γίνει ένα εργαστήρι μυθοπλασίας, κατασκευής φιγούρας και εμψύχωσής της, για ενήλικες

στο Περιβόλι της Ειρήνης – στο οποίο συνδυάζονται η τεχνική του Θεάτρου Σκιών και δραστηριότητες του θεατρικού παιχνιδιού. (...)

Οι “Παραμυθίες” (Μαρίνα Κατσαρή, Βερόνικα Αλωνεύτου) είναι ταλαντούχες και ξεχωριστές σε αυτό που κάνουν. Όταν άκουσα για πρώτη φορά παραμύθια από αυτές μαγεύτηκα στην κυριολεξία -και έτσι γίνεται κάθε φορά μέχρι σήμερα. Εκείνο τον καιρό συζητούσαμε με την Κατερίνα Παντέλα (εικαστικός στο «ΚαραγκιόΖΕΙΣ παντού») την ιδέα για παραστάσεις Θεάτρου Σκιών πέρα από τον Καραγκιόζη.

Είχαμε μάλιστα στο μυαλό μας να δουλέψουμε πάνω σε παραμύθια. Έτσι, ήταν ευτυχής συγκυρία που γνωριστήκαμε με τις Παραμυθίες, δημιουργήσαμε πολύ ωραίες φιλίες, αλλά και την ομάδα «Οκλαδόν» για μια σειρά παραστάσεων, με πρώτη αυτή που θα δείτε στις 18 και 20 Οκτωβρίου στην Καστελιώτισσα. (...)

Απευθύνεται σε ενήλικες. Περιέχει μαγευτική αφήγηση, εκπληκτική και σπάνια ζωντανή μουσική της ανατολής, το Θέατρο Σκιών σε όλη του τη δυναμική -από φιγούρες κοντά στο πνεύμα του Καραγκιόζη, μέχρι σκιές ανθρώπων. Η κάθε ιστορία εκτυλίσσεται παράλληλα στο λόγο, στη μουσική και στην εναλλαγή φωτός/σκιάς. Προσπαθήσαμε να υπηρετήσουμε πιστά την κάθε μια από αυτές τις τρεις τέχνες, αλλά και να τις συνδυάσουμε έτσι ώστε να αναδείξουμε την κεντρική ιστορία και το αυθεντικό κείμενο».

Πηγές:

<http://www.breeder.gr/?p=1210>

<http://www.timeoutcyprus.com/article/1722/ieroes-thodoris-kostidakis>

<http://city.sigmalive.com/article/5079/ektetheimenos-piso-apo-pani>

**Θέλετε να συμβάλλετε
στην οικονομική στήριξη του Σωματείου;
Μπορείτε να κάνετε κατάθεση
στην Τράπεζα Eurobank,**

Αριθμός λογαριασμού: 0026.0062.17.0200632294

IBAN: GR0802600620000170200632294

ΤΑΞΙΔΙΑ ΣΤΟ ΧΡΟΝΟ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ «Ο ΚΑΡΑΓΚΙΟΖΗΣ ΜΑΣ» Σαν σήμερα:

Σεπτέμβριος 2009

Προαναγγέλλεται:

«ΠΕΝΘΗΜΕΡΟ ΤΙΜΗΤΙΚΟ ΑΦΙΕΡΩΜΑ ΣΤΟ ΜΕΓΑΛΟ
ΔΑΣΚΑΛΟ ΤΟΥ ΘΕΑΤΡΟΥ ΣΚΙΩΝ, ΕΥΓΕΝΙΟ ΣΠΑΘΑΡΗ»,

τέσσερις
μήνες μετά από το
θάνατό του.

Κυριακή
06/09/2009, στις
20.30.

Η τελευταία
παράσταση του
πενθήμερου
αφιερώματος:

«Βάτραχοι»
του Αριστοφάνη,
με τη φωνή
του Ευγένιου

Σπαθάρη.

Τιμητική αναβίωση της θρυλικής παράστασης
Θεάτρου Σκιών, σε κείμενα του Γιώργου Παυριανού και
μουσική του Δημήτρη Λέκκα.

Τραγούδι: Νίκος Δημητράτος. Την παράσταση αναβιώνουν: Μένια Σπαθάρη, Γιώργος Παυριανός,
Δημήτρης Λέκκας, Γιάννης Νταγιάκος.

Τελικά, η παράσταση της ημέρας εκείνης ατύχησε, καθώς διακόπηκε, οριστικά, λόγω πολύ
δυνατής βροχής, κατά την ώρα του διαλείμματος.

http://www.karagkiozis.com/EFHMERIDA_SEPTEMBRHS_2009.pdf

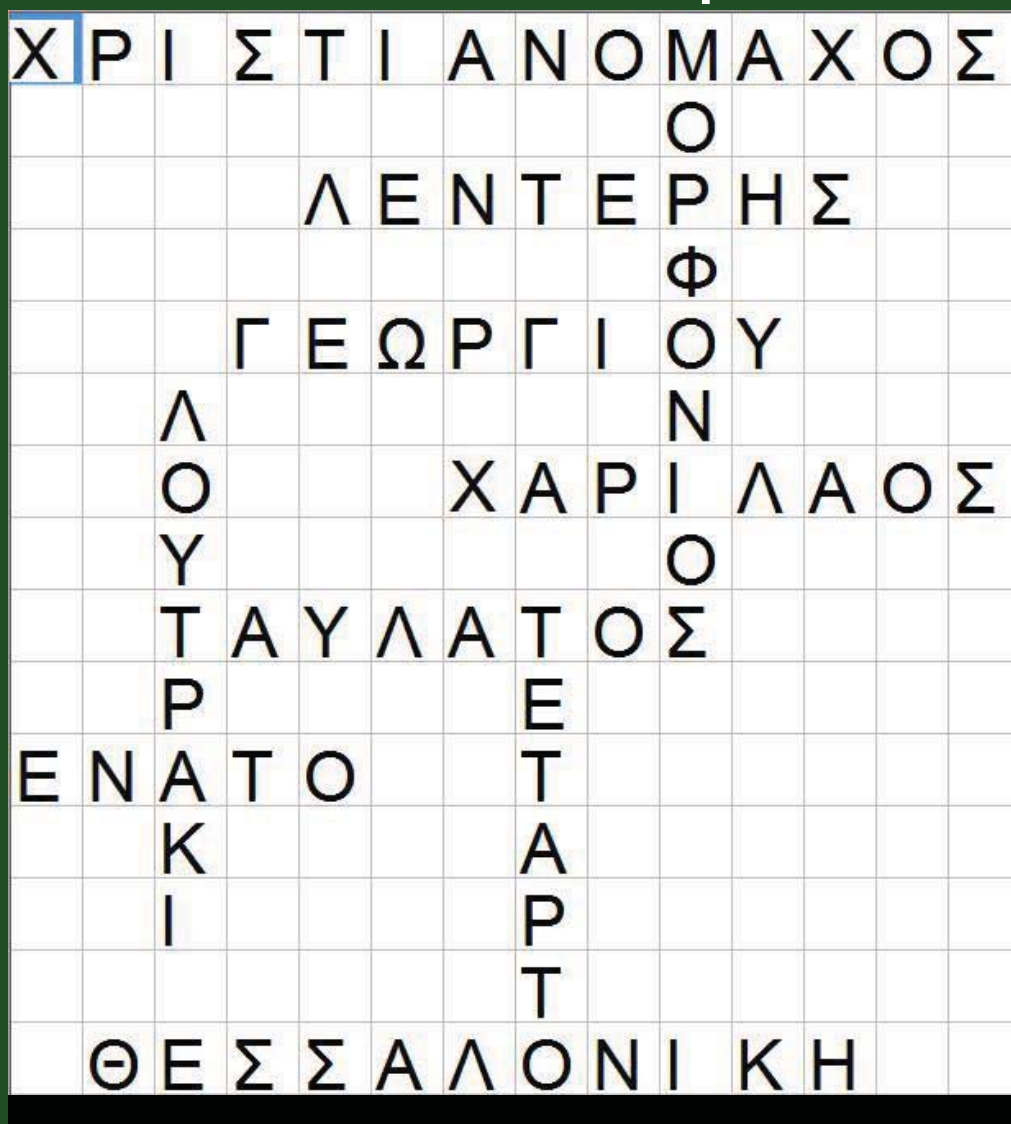
**Γίνε μέλος του Σωματείου,
με ένα “κλικ”!**

Κάνοντας ηλεκτρονική αίτηση στο:

<http://www.karagkiozis.com/somateio/>

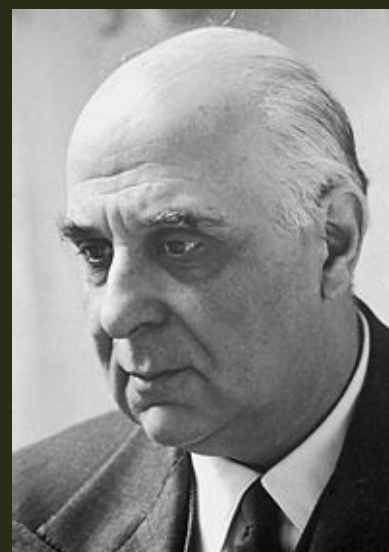

Καραγκιοζο-σταυρόλεξο ΛΥΣΗ τεύχους 92

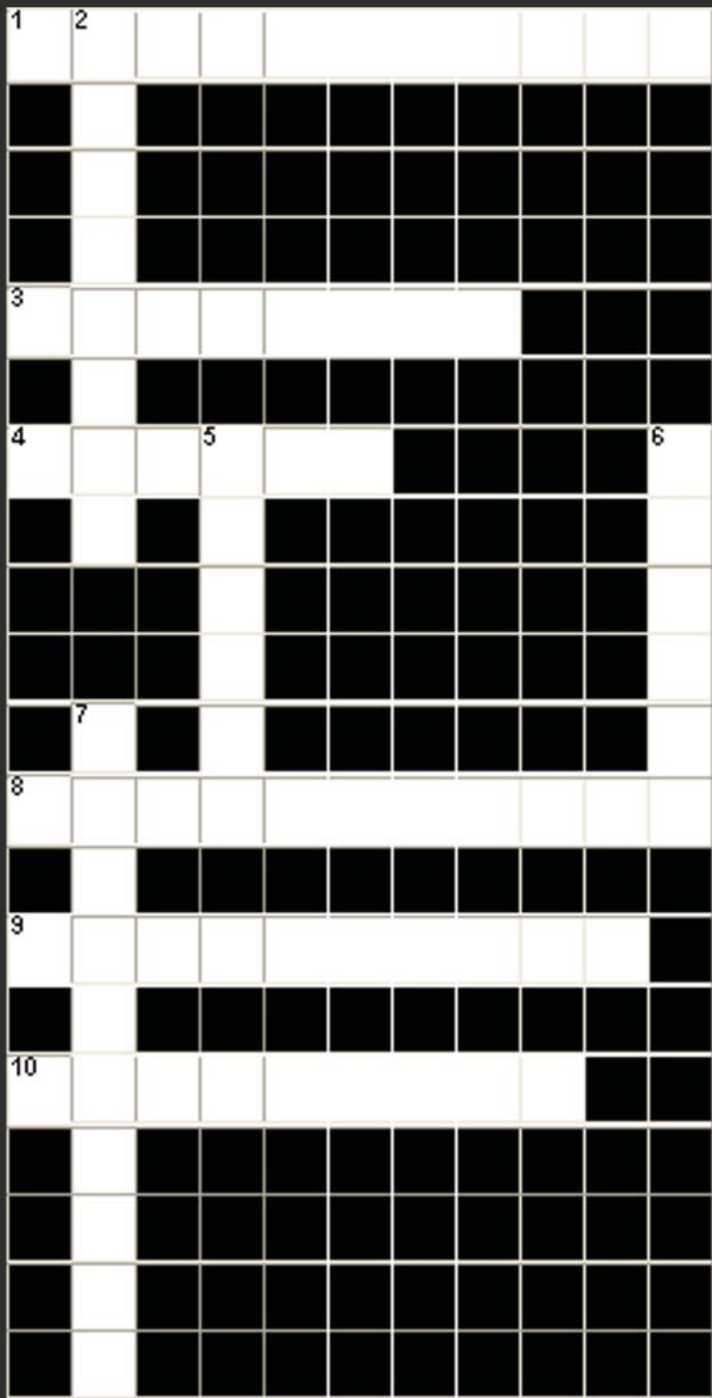
«Η Τέχνη είναι το υψηλότερο μέσο που βοηθεί τους ανθρώπους να πλησιάσουν ο ένας τον άλλον. Τίποτε δεν μας ενώνει καλύτερα από μια κοινή καλλιτεχνική συγκίνηση».

Γιώργος Σεφέρης

ΝΕΟ Καραγκιοζο-σταυρόλεξο

“Θεόφιλος”

ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ

1. Το επώνυμο του Θεόφιλου
3. Σταμάτης...: Ηθοποιός της ταινίας
4. Καραγκιοζοπαίχτης, που βασανίζεται
8. Ο τίτλος της παράστασης Θεάτρου Σκιών, που βλέπει ο Θεόφιλος
9. Σκηνοθέτης του “Θεόφιλου”
10. Σταμάτης...: Καραγκιοζοπαίχτης της Αποθέωσης

ΚΑΘΕΤΑ

2. Μάνθος..., στο ρόλο του Αλή Πασά
5. Το νησί καταγωγής του Θεόφιλου
6. Γιώργος...: Καραγκιοζοπαίχτης της Αποθέωσης
7. Πρωταγωνιστής της ταινίας, στον ομώνυμο ρόλο

*«Μη φοβάσαι το τρακ.
Πηγαίνει πάντα εκεί, όπου υπάρχει ταλέντο».*
Δημήτρης Χορν

3

ΑΓΓΕΛΙΟΦΟΡΕ!
ΠΕΡΙΜΕΝΕ
ΤΗΝ ΑΠΟΚΡΙΣΗ...

4

ΤΟ ΝΑ ΣΟΥ ΔΟΣΩ ΤΗΝ ΠΟΛΗ
ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ ΔΙΚΗ ΜΟΥ ΔΟΥΛΕΙΑ,
ΑΛΛΑ ΤΩΝ ΚΑΤΟΙΚΩΝ ΤΗΣ.
ΚΑΙ ΟΛΟΙ ΕΑΣ ΠΡΟΤΙΜΑΜΕ
ΝΑ ΠΕΘΑΝΟΥΜΕ, ΧΩΡΙΣ ΝΑ
ΛΥΠΟΜΑΣΤΕ ΤΗ ΖΩΗ ΜΑΣ.

Τὸ δὲ τὴν πόλιν
σοι δοῦναι, οὐκ
ἐγὼν ἐστίν οὔτε
ἄλλον τῶν κατοικούντων
ἐνταῦθα κοινή
χάρις γνώμη πάντες
αὐτοπροαιρέτως ἀποδύ-
νοῦμεν, μή φειδόμε-
νοι τῆς ζωῆς ἡμεῶν.

8/B
8/B
8/B
ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ
ΠΑΛΑΙΟΛΟΓΟΣ